



การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง  
สู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม  
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

DRIVING THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY  
TO BASIC SCHOOL IN BAN WANGJOM COMMUNITY SCHOOL  
CHIANG DAO DISTRICT CHIANG MAI PROVINCE



สำเนา หมีนแจ่ม

## การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

DRIVING THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY  
TO BASIC SCHOOL IN BAN WANGJOM COMMUNITY SCHOOL  
CHIANG DAO DISTRICT CHIANG MAI PROVINCE

สำเนา หมิ่นแจ่ม

Samnao Muenjaem

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

(Received : November 26, 2018 ; Revised : May 01, 2019 ; Accepted : May 02, 2019)

### บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 447 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูจำนวน 14 คน นักเรียนจำนวน 219 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 204 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวทางการระดมสมอง แบบสังเกต และแบบประเมินผลการปฏิบัติงานการหาคุณภาพของเครื่องมือใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$ - coefficient) ของครอนบัก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำเสนอผลวิจัยโดยใช้วิธีการพรรณนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม มีการดำเนินงาน 10 กิจกรรมดังนี้ 1) วิเคราะห์เอกสารและการระดมสมองเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและความต้องการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม พบว่า ในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมาครูมีการโยกย้าย และบรรจุใหม่ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งครูมีความรู้ความเข้าใจไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมหลงใหลค่านิยมต่างชาติ สนใจแต่วัตถุนิยม ไม่รู้จักประมาณตน เลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด อดทน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และการคิดวิเคราะห์ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษามีความต้องการให้นักเรียนเรียนรู้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และการระดมสมองมาวางแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดทำ

ตารางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปี โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปี 2560 จำนวน 12 โครงการ 4) ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 6 โครงการ 5) อบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 11 หน่วยการเรียนรู้ 6) นิเทศติดตามการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ พบว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้จำนวน 9 หน่วย สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนได้ครบถ้วน ส่วนอีก 2 หน่วยการเรียนรู้ ยังมีปัญหาในด้านโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้และการเขียนชุดคำถามกระตุ้นคิดเพื่อปลูกฝังหลักคิดพอเพียง สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนครูมีปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากปัญหาที่พบ ผู้วิจัยได้เข้าไปให้ความรู้และช่วยแก้ไขในจุดที่เป็นปัญหาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี 7) หากคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยหากำหนดขึ้นความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถามมีความเหมาะสมถูกต้องทางภาษาและสอดคล้องกับประเด็นที่จะศึกษาสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ 8) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและดำเนินการทดสอบหลังเรียน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทุกชั้นปี คืออยู่ระหว่าง 22.11-28.389) นิเทศติดตามโดยการสังเกตและจัดประชุมเป็นระยะเพื่อสอบถามปัญหาให้การช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น 10) ประชุมเชิงปฏิบัติการสะท้อนผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม

ผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม พบว่า ในภาพรวมปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ พบว่า ในภาพรวมปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ องค์ประกอบครูและองค์ประกอบนักเรียนตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์ประกอบสถานศึกษา

**คำสำคัญ:** หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อน ชุมชนบ้านวังจ้อม

## Abstract

This research aimed to driving the philosophy of sufficiency economy to basic school in Ban Wangjom community school Chiang Dao District Chiang Mai Province. It was an action research with 4 steps which were planning, action, observation, and reflection. The population and the sample group consisted of 447 people which were 1 executive administrator of the school, 14 teachers, 219 students, 204 parents, and 9 representatives from school committee. The research instruments comprised of the analysis form of documents from brainstorming process, observation form, and the evaluation form of the implementing results. The quality of the instruments was determined by Index of Item – Objective Congruence (IOC) from the experts. In addition, the reliability of the evaluation form of the implementing results. was determined by Alpha Coefficient. The analysis of quantitative data composed of percentage, mean, and

standard deviation while in the analysis of qualitative data, content analysis was used. The data analysis was presented by descriptive method. The details were as follows:

Driving the philosophy of sufficiency economy to Ban Wangjom community school comprised of 10 activities. 1) The first activity was to analyze document and brainstorm in order to study problems and the current needs to drive the philosophy of sufficiency economy in Ban Wangjom Community School. It was found that in the past two years, teachers were moved to another school and new teachers were enrolled in this school; as a result, the implementation of the first activity was not consistent. The teachers did not have a clear understanding of the learning activities that integrated the Philosophy of Sufficiency Economy. The students tended to be attracted by western values and became more materialistic. They used technology inappropriately. They were dishonest and impatient. They were not economic and willing to learn. The teachers, students, parents, and school committee wanted the students to learn more about the Philosophy of Sufficiency Economy. 2) The second activity was to analyze and brainstorm the plan to implement the Philosophy of Sufficiency Economy by creating a table to implement the Philosophy of Sufficiency Economy in Ban Wangjom community school. 3) The third activity was to conduct a workshop to review annual action plan by implementing 12 projects related to the Philosophy of Sufficiency Economy in Ban Wangjom community school. 4) The fourth activity was to conduct a workshop on 6 projects to develop the learners using the Philosophy of Sufficiency Economy. 5) The fifth activity was to design the lesson plans that integrates the Philosophy of Sufficiency Economy in 11 learning units. 6) The sixth activity was to follow the results of the lessons plan. It was found that 9 out of 11 lesson plans were completed with learning activities and pre-test as well as post-test. However, there were structural problems that were created to trigger Philosophy of Sufficiency Economy thinking in the last two learning units. It was found that the teachers had problems in creating learning activities; therefore, the researcher helped to solve the problems and share some knowledge. The problems later were solved. 7) The seventh activity was to identify the quality of the learning units, lesson plans, and learning activities plans by using IOC from 5 experts. According to the content validity, it was found that the language usage was proper and well compatible with the learning issues. 8) The eighth activity was to provide learning activities that integrated the Philosophy of Sufficiency Economy and to conduct pre-test and post-test regarding the Philosophy of Sufficiency Economy. It was found that the students from Grade 1-9 had better understanding of the Philosophy of Sufficiency Economy. The post-test scores were higher than the pre-test scores and it was ranged between 22.11 – 28.38. 9) The ninth activity was to observe and conduct a meeting in order to discuss about the problems that the teachers had during the experiment and to solve the problems. 10) The tenth activity was to reflect the results of the drive of the philosophy of sufficiency economy in Ban Wangjom community school.

The results showed that in general the quality of the implementation was in high level in every aspect. The highest score was in the school management aspect. The subordinate one was successful results aspect and the curriculum and learning activity aspect respectively. The lowest score was in activities to develop the students.

According to the results, it was discovered that the general implementation was in high level. Every element was also in high level. The highest score was in the element of school executive administrator

and the subordinate one was the teacher element and student element respectively. The lowest one was educational institution element.

**Keywords:** The Philosophy of sufficiency economy, Driving, Ban Wangjom community

## หน้า

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะให้แก่พสกนิกรชาวไทยมายาวนานกว่า 44 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 เป็นต้นมา และต่อมาในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 พระองค์ทรงพระราชทานบทความเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปใช้ในการดำเนินชีวิต พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคง บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง พอมีพอกิน รู้จักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานความรู้ และคุณธรรม และทรงเตือนสติประชาชนชาวไทยให้ดำรงชีพด้วยความไม่ประมาท ตระหนักถึงความถูกต้องตามหลักวิชา และมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, 7) ปัจจุบันการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้ขยายวงกว้างสู่องค์กรหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีการกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้ถือปฏิบัติดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยยึด “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักการสำคัญของแผนพัฒนา เพื่อให้เกิดการบูรณาการในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล พอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, 9)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของประเทศ จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบัน ได้กำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีเป้าหมาย 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่าจำนวน 80 แห่ง ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกจังหวัดเป็นจำนวน 800 แห่ง ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ ซึ่งมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลทุกระยะ โดยมีขอบข่ายของการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2560, 142-143) ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเพื่อให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้เริ่มดำเนินการขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 เป็นต้นมา

โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการจนสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ปี 2558 อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเอกสารและประชุมร่วมกับผู้บริหาร

และคณะครู พบว่าในช่วงระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาครูมีการโยกย้ายและบรรจุใหม่ ผู้บริหารและคณะครูมีความต้องการให้นักเรียนรู้จักความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีความภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใช้คุณธรรมนำความรู้มาเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

## ระเบียบวิธีวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูจำนวน 14 คน นักเรียนจำนวน 219 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 204 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รวมจำนวน 447 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่
  - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากร
  - 2.2 นักเรียนจำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย เป็นนักเรียนที่มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก
  - 2.3 ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ เป็นผู้ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม เป็นผู้มีเหตุผลมีความน่าเชื่อถือและสนใจการศึกษา

### ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)
  - 1.1 วิเคราะห์เอกสารและระดมสมองจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและความต้องการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม
  - 1.2 วางแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม
2. ขั้นการปฏิบัติ (Action)
  - 2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปี
  - 2.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 2.3 อบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 2.4 นิเทศติดตามการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.5 หาคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

### 3. ขั้นการสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยนิเทศการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยใช้แบบสังเกตและจัดประชุมเป็นระยะเพื่อสอบถามปัญหา ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการสถานศึกษาประเมินผล การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

### 4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อนผลการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับทราบถึงผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวทางการระดมสมอง แบบสังเกต และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

## การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

### 1. แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวคำถามการระดมสมอง และแบบสังเกต โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสาร ตำราและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 กำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยของคำถามหรือข้อความให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 4 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แนวทางการระดมสมอง และแบบสังเกต กำหนดรูปแบบของเครื่องมือประเภทนั้นๆ

ขั้นที่ 5 กำหนดข้อความหรือข้อความในแต่ละประเด็นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นสำคัญแต่ละประเด็น

ขั้นที่ 6 สร้างข้อความหรือข้อความและเรียงลำดับ

ขั้นที่ 7 นำแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แนวทางการระดมสมอง และแบบสังเกตไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกฉบับ แสดงว่าเครื่องมือมีความถูกต้อง มีความเหมาะสมทางภาษา มีข้อความสอดคล้องกับประเด็นที่จะศึกษา และสามารถวัดได้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแก้ไขข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นที่ 9 จัดพิมพ์ทำเป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

### 2. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคู่มือแบบประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, 2-30)

ขั้นที่ 2 สร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นที่ 3 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถาม ความเหมาะสมและความถูกต้องทางภาษา และสามารถวัดได้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

ขั้นที่ 4 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 จัดพิมพ์ทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้

ขั้นที่ 6 นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในพื้นที่ใกล้เคียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$ - coefficient) ของครอนบัก พบว่าแบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเท่ากับ 0.86

### การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบวิเคราะห์เอกสาร แนวทางการระดมสมอง และแบบสังเกต มาจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูลและหาข้อสรุปโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
2. วิเคราะห์เชิงปริมาณข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## ผลการวิจัย

1. ผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นวางแผนพัฒนา (Plan) 2) ขั้นดำเนินการพัฒนา (Act) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งมีการดำเนินงาน 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) วิเคราะห์เอกสารและการระดมสมองเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและความต้องการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม พบว่า ในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมาครูมีการโยกย้าย และบรรจุใหม่ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ชัดเจน สำหรับนักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมหลงใหลค่านิยมต่างชาติ สนใจแต่วัตถุนิยม ไม่รู้จักประมาณตน เลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด อดทน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และการคิดวิเคราะห์ ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความต้องการให้นักเรียนเรียนรู้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) วางแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และการระดมสมองมาจัดทำตารางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปี 2560 จำนวน 12 โครงการ เสร็จแล้วนำเสนอและวิพากษ์ร่วมกัน จนได้แผนปฏิบัติการประจำปี 2560 ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำแผนปฏิบัติการประจำปี 2560 ไปปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป 4) ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะครูและฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 6 โครงการ 5) อบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง จากศูนย์สถานศึกษาพอเพียงมูลนิธิยุวสถิรคุณ ณ ห้องประชุมโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มอบหมายให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคนละ 1 หน่วยการเรียนรู้ รวม 11 หน่วยการเรียนรู้ 6) นิเทศติดตามการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 9 หน่วย สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนได้ครบถ้วน ส่วนอีก 2 หน่วยการเรียนรู้ ยังมีปัญหาในด้านโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้และการเขียนชุดคำถามกระตุ้นคิดเพื่อปลูกฝังหลักคิดพอเพียง ในส่วนแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนครูมีปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากปัญหาที่พบ ผู้วิจัยได้เข้าไปให้ความรู้และช่วยแก้ไขในจุดที่เป็นปัญหามาสำเร็จลุล่วงด้วยดี 7) หากคุณภาพของหน่วยการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับ จุดประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาข้อคำถามมีความเหมาะสม ถูกต้องทางภาษาและสอดคล้องกับประเด็นที่จะศึกษาสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ 8) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการทดสอบหลังเรียน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทุกชั้นปี คืออยู่ระหว่าง 22.11-28.38 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 28.38 รองลงมา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ย คือ 27.63 และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีร้อยละความก้าวหน้าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 22.11 9) นิเทศการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงโดยการสังเกตและจัดประชุมเป็นระยะเพื่อสอบถามปัญหา ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในแง่มุมต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2560 และกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการ สถานศึกษา ได้รับทราบถึงผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชน บ้านวังจ้อม อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่

## 2. ผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลประเมินการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชน บ้านวังจ้อมในภาพรวมปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ คุณภาพมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การ นำมโนทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมาคือ การบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงานประจำปี ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่การนำผลการติดตามมา พัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น รองลง มาคือ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วน รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ทุกระดับชั้น 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีโครงการส่งเสริมกิจกรรม นักเรียนให้อยู่อย่างพอเพียง รองลงมาคือ การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนรายการ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำผลการติดตามมาปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประชุม สัมมนาหรือศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและ

ปฏิบัติการกิจหน้าที่ รองลงมาคือ การมีโครงการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การขยายผลและเผยแพร่ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือ องค์ประกอบครู และองค์ประกอบนักเรียนตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์ประกอบสถานศึกษา

2.2 ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จในภาพรวมปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบสถานศึกษา รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนสะอาด เป็นระเบียบ ร่มรื่น ปลอดภัย โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตนและสอดคล้องกับภูมิสังคม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คุณธรรมนำความรู้ในการดำเนินชีวิต 3) องค์ประกอบครู รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ ครูเป็นแบบอย่างในการเห็นคุณค่าและภูมิใจในวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย ประเพณี ศาสนาและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่น ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูเป็นแบบอย่างในการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า 4) องค์ประกอบนักเรียน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาคือ นักเรียนมีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ

## การอภิปรายผล

การที่จะขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัชนิกร วงศ์จิราษฎ์ (2559) พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับพงศธร โปธิแก้ว (2560) ได้ศึกษาลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลและบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามีความสำคัญมากที่สุด จากนั้นเข้าสู่การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์เอกสารและการระดมสมองเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา แล้วนำมาวางแผนขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ยิยมในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับอัจฉราพร ภักดีสมัย (2555) ที่ได้ใช้กลยุทธ์ประชุมเชิงปฏิบัติการ นิเทศติดตามผล ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตาม พบว่า โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อม อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเฉลิมชัย ตาระกา (2558) ที่ได้ศึกษาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับผลการศึกษาของชนากานต์ กาหลง (2560) ที่ได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในส่วนของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยและผู้บริหารส่งครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการปลูกฝังคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของจันทร์จิรา บุญมี (2557) ที่ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ครูทุกคน จัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบนิเทศติดตามส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารได้ส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงานจากหน่วยงานต้นแบบที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน จัดทำประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องและส่งเสริมบุคลากรที่ประพฤติตนเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการกำกับติดตามและนำผลงานมาปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะๆ ซึ่งสอดคล้องกับสุตารัตน์ กุมขุนทด (2559) ที่ได้พัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมจัดให้มีการแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจหน้าที่ของบุคลากรในการจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ ส่งเสริมให้สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็เป็นกิจกรรมที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ เช่น การปลูกพืชผัก สวนครัว การเสริมสร้างอาชีพ สหกรณ์โรงเรียน พร้อมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามเป็นระยะๆ และนำผลการนิเทศติดตามมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง สอดคล้องกับจุฑามาศ พัฒนศิริ (2560) ที่ได้จัดทำกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง จัดตั้งเป็นชุมนุมหรือชมรม และนำผลงานมาจัดประกวดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อมส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนมีความสะอาด รมรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับรัชนิกร วงศ์จิราษฎ์ (2559) ที่พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จควรสร้างบรรยากาศและจัดแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงภายในโรงเรียน ครูได้รับการพัฒนาหลายรูปแบบ เช่น การเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่ครู การส่งครูเข้ารับการอบรมจากศูนย์สถานศึกษาพอเพียงมูลนิธิยุวสถิรคุณ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่แผนปฏิบัติการประจำปี แผนงานโครงการ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัว การเสริมสร้างอาชีพ สหกรณ์โรงเรียน ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด เครื่องดื่มสุขภาพ และการออมทรัพย์ สอดคล้องกับจุฑามาศ พัฒนศิริ (2560) ที่ได้จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการออม เช่น จัดตั้งธนาคารโรงเรียน มีการบูรณาการให้มิวสิคเรียน หรือเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในครัวเรือน การทำบัญชีรับ-จ่าย ให้นักเรียนนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานหรือจัดนิทรรศการเพื่อประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และท้ายที่สุดนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านวังจ้อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล รู้จักพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม สามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลกับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้

1.1 ก่อนดำเนินการวิจัยควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย

1.2 ควรให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักรับผิดชอบและเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติ

### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงลึกโรงเรียนต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จเพื่อที่จะได้นำแนวทางมาขยายผลการปฏิบัติได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปี 2554-2556*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์จิรา บุญมี. (2557). *แนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จุฑามาส พัฒนศิริ. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เฉลิมชัย ตาระกา. (2558). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชนากานต์ กาลง. (2560). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พงศธร โพธิแก้ว. (2560). *ลักษณะผู้บริหารมีอาชีพตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36*. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 18(2), 109-120.
- รัชนิกร วงศ์จิราษฎ์. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มโรงเรียนค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สุดารัตน์ กุมขุนทด. (2559). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารศึกษาศาสตร์, 28(1), 140-153.
- อัจฉราพร ภัคดีสมัย. (2555). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านบกห้วยโนน อำเภอศรีรัตน์ะ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.